DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
5. oktober 1988 *

I de forenede sager 273/85 og 107/86,

Silver Seiko Limited, Tokyo, Japan,

Silver Reed (UK) Limited, Watford, Det Forenede Kongerige, og

Silver Reed International GmbH, Kelsterbach, Forbundsrepublikken Tyskland,

ved advokat Philippe De Smedt, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Alex Schmitt, 13, boulevard Royal,

og

Silver Seiko Limited, Tokyo, Japan, ved advokat Philippe De Smedt, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Alex Schmitt, 13, boulevard Royal,

sagsøgere,

mod

Rådet for De Europæiske Fællesskaber, ved direktør i Rådets Juridiske Tjeneste H. J. Lambers og juridisk konsulent E. H. Stein som befuldmægtigede, bistået af F. Jacobs, QC, med valgt adresse i Luxembourg hos direktøren for Den Europæiske Investeringsbanks Direktorat for Juridiske Anliggender, J. Käser, 100, boulevard Konrad-Adenauer,

sagsøgt,

støttet af

* Processprog: Engelsk.

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved sin juridiske konsulent J. Temple Lang som befuldmægtiget og med valgt adresse i Luxembourg hos G. Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

og, i sag 273/85 af

Committee of European Typewriter Manufacturers (Cetma), ved advokat D. Ehle, Köln, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne E. Arendt og G. Harles, 4, avenue Marie-Thérèse,

intervenienter,

hvori der er nedlagt påstand om:

— annullation af Rådets forordning nr. 1698/85 af 19. juni 1985 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan (EFT L 163, s. 1) i dens helhed, eller i hvert fald for så vidt forordningen finder anvendelse på sagsøgerne (sag 273/85),

— annullation af Rådets forordning nr. 113/86 af 20. januar 1986 om ændring af Rådets forordning nr. 1698/85 af 19. juni 1985 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan (EFT L 17, s. 2) i dens helhed, eller i hvert fald for så vidt forordningen finder anvendelse på sagsøgeren (sag 107/86),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, G. Bosco, dommerne J. C. Moitinho de Almeida, U. Everling, Y. Galmot og R. Joliet,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 22. september 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. marts 1988,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 6. september 1985 (sag 273/85), har selskabet Silver Seiko Limited, Tokyo, og dets datterselskaber i Fællesskabet, Silver Reed (UK) Limited og Silver Reed International GmbH i medfør af EØF-Traktatens artikel 173, stk. 2, anlagt sag med påstand om annullation af Rådets forordning nr. 1698/85 af 19. juni 1985 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan (EFT L 163, s. 1) i dens helhed, eller i hvert fald for så vidt forordningen finder anvendelse på sagsøgerne. Subsidiært har sagsøgerne nedlagt påstand om annullation af forordningens artikler 1 og 2, mere subsidiært om annullation af artikel 1, for så vidt der herved pålægges en endelig antidumpingtold på 21% på importen af elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan, som sælges i og eksporteres til Fællesskabet af sagsøgerne, og mest subsidiært om annullation af artikel 2, for så vidt denne indeholder bestemmelse om, at der skal ske en endelig opkrævning af de beløb, for hvilke der er stillet sikkerhed i form af den tidligere indførte midlertidige told på importen af sådanne skrivemaskiner.

2 Silver Seiko Limited er et selskab, der siden 1981 har fremstillet elektroniske skrivemaskiner, som selskabet sælger, dels i udlandet, herunder navnlig i Det Europæiske Økonomiske Fællesskab gennem sine datterselskaber Silver Reed (UK) Limited i Det Forenede Kongerige og Silver Reed International GmbH i Forbundsrepublikken Tyskland, dels, men i mere begrænsede mængder, i Japan gennem et forhandlerselskab, datterselskabet Silver Business Machines. I 1984 indgav en sammenslutning af europæiske producenter, Committee of European Typewriter Manufacturers (herefter benævnt »Cetma«), en klage til Kommissionen over Silver Seiko Limited og andre japanske producenter, idet Cetma gjorde gældende, at selskabet solgte sine produkter i Fællesskabet til dumpingpriser.

3 Den antidumpingprocedure, som Kommissionen indledte på grundlag af Rådets forordning nr. 2176/84 af 23. juli 1984 om beskyttelse mod dumpingimport eller subsidieret import fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EFT L 201, s. 1), førte i første omgang til, at der blev indført en midlertidig antidumpingtold på 26,6% på importen af elektroniske skrivemaskiner fremstillet af Silver Seiko Limited. Senere, nemlig ved forordning nr. 1698/85, som Silver Seiko Limited og dets datterselskaber i Fællesskabet anfægter i nærværende sag, fastsatte Rådet på forslag af Kommissionen den endelige antidumpingtold til 21%.

4 Ved særskilt processkrift, indgivet samme dag som stævningen, fremsatte sagsøgerne en begæring om, at der som en foreløbig forholdsregel blev truffet bestemmelse om en udsættelse af gennemførelsen af forordning nr. 1698/85, for så vidt angår sagsøgerne, indtil Domstolen har truffet afgørelse om sagen. Ved kendelse, afsagt af Domstolens præsident den 18. oktober 1985, blev denne begæring ikke taget til følge, og afgørelsen om sagens omkostninger blev udsat.

5 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 6. maj 1986 (sag 107/86), har Silver Seiko Limited i medfør af EØF-Traktatens artikel 173, stk. 2, anlagt sag med påstand om annullation af Rådets forordning nr. 113/86 af 20. januar 1986 om ændring af Rådets forordning nr. 1698/85 af 19. juni 1985 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan (EFT L 17, s. 2), for så vidt forordningen finder anvendelse på sagsøgeren.

6 Ved kendelse af 11. marts 1987 er sagerne 273/85 og 107/86 blevet forenet under retsforhandlingerne og domsafsigelsen.

7 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og Cetma har efter begæring fået tilladelse til at intervenere i de to sager til støtte for sagsøgtes påstande.

8 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

9 Til støtte for deres påstande har sagsøgerne (der i det følgende vil blive omtalt kollektivt som Silver) fremsat følgende syv anbringender:

— retsstridig og forkert fastlæggelse af den normale værdi

— fejlagtig fastlæggelse af eksportprisen

— fejl ved sammenligningen mellem den normale værdi og eksportprisen

— fejl ved opgørelsen af den skade, der blev påført industrien i Fællesskabet

— indførelse af for høj endelig antidumpingtold

— retsstridig endelig opkrævning af den midlertidige told

— proceduremangler.

Retsstridig og forkert fastlæggelse af den normale værdi

10 Silver har gjort gældende, at den anvendte metode til beregning af hjemmemarkedspriserne ved fastlæggelsen af den normale værdi af Silver-produkter er retsstridig og forkert, idet de japanske priser ikke er sammenlignelige priser i den i forordning nr. 2176/84 forudsatte betydning, idet fællesskabsinstitutionerne ved fastlæggelsen af den normale værdi af de modeller, der blev solgt i Japan, baserede sig på Silver-forhandlerselskabets priser, og idet der ved fastlæggelsen af den fortjenstmargen, som blev inddraget ved beregningen af den normale værdi af de modeller, der ikke blev solgt i Japan, skete en systematisk undervurdering af omkostningerne.

11 Hvad angår det første argument, må der gives Silver medhold i, at skrivemaskiner, navnlig som følge af det japanske skriftsprogs særlige karakter, ikke anvendes i Japan i den interne handel og derfor kun sælges dér i meget begrænsede mængder i forhold til afsætningen i Fællesskabet. Som det fremgår af sagens akter, er der dog i Japan et marked for elektroniske skrivemaskiner, som repræsenterer et femcifret antal enheder om året, og som er præget af en ret udbredt konkurrence,

således som det bl. a. fremgår af, at der på markedet optræder udenlandske producenter. Under disse omstændigheder kan der intet være til hinder for at antage, at priserne på det japanske marked kan gøres til genstand for en sammenligning med priserne på markedet i Fællesskabet.

12 Hvad angår det anførte om, at fællesskabsinstitutionerne har fastlagt den normale værdi på grundlag af de videresalgspriser, som Silver-forhandlerselskabet i Japan anvendte, bemærkes, at det fremgår af sagen, at Silver afsætter sine produkter på hjemmemarkedet gennem et forhandlerselskab, som sagsøgeren har økonomisk kontrol over, og til hvilket sagsøgeren overdrager de opgaver, der normalt varetages af en intern salgsafdeling hos producenten.

13 Den omstændighed, at der inden for en gruppe af virksomheder bestående af selskaber, som er selvstændige juridiske personer, sker en arbejdsfordeling med hensyn til henholdsvis fremstilling og salg, er således ikke til hinder for, at der er tale om en enkelt økonomisk enhed, som på denne måde samlet udøver en erhvervsmæssig virksomhed, der i andre tilfælde udøves af en enhed, som samtidig er en enkelt juridisk person.

14 Det må herefter lægges til grund, at når der tages udgangspunkt i et forhandlerselskabs priser, sikres det, at de omkostninger, der uundgåeligt indgår i salgsprisen for et produkt, når dette sælges gennem en intern salgsafdeling hos producenten, ikke lades ude af betragtning i tilfælde, hvor den pågældende salgsvirksomhed udøves af et selskab, som er en selvstændig juridisk person, men som producenten har økonomisk kontrol over.

15 Silver gør endvidere gældende, at det er med urette, at fællesskabsinstitutionerne har fastlagt den beregnede normale værdi, »som denne ville have været, såfremt der havde været en afsætning på hjemmemarkedet«, i stedet for at opgøre de omkostninger, der indgår i denne værdi, på grundlag af forholdene ved eksport af produktet, samt at der ved fastlæggelsen af den fortjenstmargen, som blev inddraget ved fastlæggelsen af den beregnede normale værdi, skete en systematisk undervurdering af omkostningerne.

16 Om det første argument bemærkes, at formålet med at fastlægge den normale værdi i form af en beregnet værdi efter ordningen i henhold til forordning nr. 2176/84 er at afgøre, hvilken salgspris der ville gælde for et produkt, såfremt dette

solgtes i oprindelses- eller eksportlandet. Følgelig er det omkostningerne ved salg på hjemmemarkedet, der skal tages i betragtning.

17 Hvad angår spørgsmålet om fastlæggelsen af fortjenstmargenen, bemærkes, at fællesskabsinstitutionerne ikke som hævdet af Silver var forpligtet til at vælge fortjenstmargenen hos producenten (Silver Seiko Limited) som »rimelig fortjenstmargen«, jfr. artikel 2, stk. 3, litra b), ii), i forordning nr. 2176/84, frem for fortjenstmargenen hos Silver-forhandlerselskabet i Japan (Silver Business Machines), idet de lovligt kunne tage udgangspunkt i den samlede fortjenstmargen for de to selskaber. Som det allerede er blevet fastslået, udgjorde de to selskaber nemlig en enkelt økonomisk enhed.

18 Der kan heller ikke gives Silver medhold i, at sagsøgerne er blevet udsat for forskelsbehandling i forhold til andre virksomheder som f. eks. TEC og Sharp, der ikke sælger på hjemmemarkedet, og for hvis vedkommende fællesskabsinstitutionerne baserede sig på den laveste fortjenstmargen blandt de virksomheder (Silver, Canon og Brother), der solgte i tilstrækkeligt store mængder på hjemmemarkedet. Forholdene for Silver, for hvis vedkommende der blev opgjort en faktisk fortjenstmargen, kan således ikke sidestilles med dem, der gjaldt for TEC og Sharp, hvorom der ikke forelå nogen faktiske oplysninger, således at det i disse to tilfælde nødvendigvis må lægges til grund, at fællesskabsinstitutionerne rådede over en vis skønsbeføjelse.

19 Hvad angår det af Silver anførte om, at fællesskabsinstitutionerne ved fastlæggelsen af fortjenesten undlod i salgsprisen at fratrække noget beløb for generalomkostninger hos forhandlerselskabet, hvilket ifølge Silver med urette førte til en højere fortjenstmargen, bemærkes, at disse omkostninger, såfremt de var blevet fratrukket, skulle have været tillagt produktionsomkostningerne, således at den beregnede normale værdi ville have været den samme.

20 Silver har, for første gang under den mundtlige forhandling, gjort gældende, at fællesskabsinstitutionerne ved opgørelsen af den fortjenstmargen, der blev inddraget ved fastlæggelsen af den normale værdi af visse modeller i form af en beregnet værdi, medregnede omkostninger hos Silver-forhandlerselskabet, der havde direkte tilknytning til konkrete salgstransaktioner. Silver anførte, at såfremt disse omkostninger var blevet fratrukket ved beregningen af den normale værdi, jfr. artikel 2, stk. 10, litra c), ville dumpingmargenen være faldet fra 31 til 18%.

21 Det bemærkes herom, at det fremgår af sagen, at Silver i nogle dokumenter, der blev overgivet til tjenestemænd i Kommissionen den 19. og 20. juli 1984, og som indeholdt en opgørelse over Silvers omkostninger fordelt på de enkelte modeller af elektroniske skrivemaskiner, omtalte »henholdsvis Silver Seiko Limiteds og Silver Business Machines' administrations- og generalomkostninger« og herudover havde foretaget en særskilt opgørelse af henholdsvis salgs- og leveringsomkostninger, hvorimod beløbet for salgs-, general- og administrationsomkostninger blev endeligt fastlagt efter »indgående diskussioner« mellem parterne på grundlag af et af Silver fremlagt dokument vedrørende de »samlede salgs-, general- og administrationsomkostninger, for så vidt angår skrivemaskiner«.

22 Under disse omstændigheder er der intet grundlag for at antage, at det beløb, som fællesskabsinstitutionerne lagde til grund, ikke var baseret på Silver-gruppens samlede omkostninger i forbindelse med elektroniske skrivemaskiner.

23 Anbringendet kan herefter ikke lægges til grund.

Fejlagtig fastlæggelse af eksportprisen

24 Silver har gjort gældende, at fællesskabsinstitutionerne ved fastlæggelsen af Silver-eksportpriserne burde have baseret sig på fortjenstmargenen hos Silver-datterselskaberne i EF og ikke på fortjenstmargenerne hos de uafhængige importører af elektroniske skrivemaskiner.

25 Det bemærkes herom, at fællesskabsinstitutionerne i tilfælde, hvor der består en forretningsforbindelse mellem en producent og en importør i Fællesskabet, i henhold til artikel 2, stk. 8, litra b), i forordning nr. 2176/84 kan undlade at tage hensyn til prisen mellem disse to parter og basere sig på videresalgsprisen til den første uafhængige køber i Fællesskabet, og at det på denne baggrund må anses for passende, at ansættelsen af den »rimelige fortjenstmargen« ikke sker på grundlag af oplysninger fra den importør, med hvilken der består en forretningsforbindelse, idet disse kan være påvirket heraf, men på grundlag af oplysninger fra en uafhængig importør af elektroniske skrivemaskiner.

26 Silver anfægter endvidere fordelingen af Silver-datterselskabernes generalomkostninger mellem elektroniske skrivemaskiner og andre former for maskiner med den begrundelse, at fordelingen, mod Silvers henstillinger, skete på grundlag af omsætningen og ikke antallet af solgte maskiner.

27 Det bemærkes herom, at der efter den i artikel 2, stk. 11, i forordning nr. 2176/84 fastsatte hovedregel skal ske en fordeling proportionalt med omsætningen for hver vare og hvert marked, der tages i betragtning. Selv om fællesskabsinstitutionerne kan fravige denne hovedregel i tilfælde, hvor de skønner, at en anden fordeling mere nøjagtigt vil afspejle de omkostninger, der har været tale om, har Silver ikke anført noget til støtte for, at der her burde være sket en fravigelse.

28 Anbringendet kan herefter ikke lægges til grund.

Fejl ved sammenligningen mellem den normale værdi og eksportprisen

29 Silver har gjort gældende, at fællesskabsinstitutionerne med urette afslog at foretage justeringer ud fra forskelle i handelsled, forskelle i mængder og forskelle med hensyn til salgsvilkår.

30 Hvad angår spørgsmålet om de angivelige forskelle i handelsled, bemærkes, at fællesskabsinstitutionerne ikke var forpligtet til at foretage justeringer på dette punkt, da Silver Seiko og Silver-forhandlerselskabet i Japan udgjorde en enkelt økonomisk enhed, således at forhandlerselskabets pris måtte anses som produktets pris ab fabrik på hjemmemarkedet.

31 Med hensyn til spørgsmålet om justeringer for forskelle i mængder bemærkes, at Silver på ingen måde har dokumenteret, at de rabatter, der blev ydet en japansk kunde på to Silver-modeller, »frit [blev] givet inden for normal handel«, ligesom Silver ikke har godtgjort, at der blev gennemført en ordning med mængderabatter, som kunne ydes til enhver potentiel køber. De i henhold til artikel 2, stk. 10, litra b), i), gældende forudsætninger for sådanne justeringer var derfor ikke opfyldt i Silvers tilfælde.

32 For så vidt angår spørgsmålet om forskelle i salgsvilkår, fremgår det af sagen, at fællesskabsinstitutionerne foretog justeringer for at tage hensyn til kreditter ydet i Japan, men ikke i det af Silver ønskede omfang. Under alle omstændigheder har

Silver ikke godtgjort, at de beløb, for hvilke der ikke blev foretaget justeringer, havde direkte tilknytning til de pågældende salg, således som det efter artikel 2, stk. 10, litra c), i forordning nr. 2176/84 er en forudsætning.

33 Hvad angår det af Silver anførte, hvorefter de pågældende omkostninger skulle have været taget i betragtning med henblik på en justering, for så vidt tilsvarende omkostninger blev fratrukket ved fastlæggelsen af prisen ved eksport til Fællesskabet, kan dette ikke lægges til grund. Som Domstolen allerede har fastslået i dommene af 7. maj 1987 (240, 255, 256, 258 og 260/84, om antidumpingtold på importen af kuglelejer, Sml. s. 1809, 1861, 1899, 1923 og 1975), gælder der tre særskilte regelsæt, som hver især skal overholdes, for henholdsvis fastlæggelsen af den normale værdi, fastlæggelsen af eksportprisen og sammenligningen mellem disse to størrelser.

34 Silver har gjort gældende, at fællesskabsinstitutionerne med urette ikke foretog sammenligningen for hvert enkelt transaktion, men ud fra vejede gennemsnitspriser.

35 Det bemærkes herom, at selv om den normale værdi ved forordning nr. 1698/85 »i almindelighed [blev] sammenlignet med eksportprisen på grundlag af hver enkelt transaktion«, er fremgangsmåden med vejede gennemsnitspriser, der blev anvendt i Silvers tilfælde, udtrykkeligt hjemlet i artikel 2, stk. 13, litra b), i forordning nr. 2176/84.

36 Endelig kan Silver ikke med føje anføre, at den normale værdi og eksportprisen i strid med artikel 2, stk. 9, i forordning nr. 2176/84 ikke er blevet sammenlignet på grundlag af den samme periode. Den normale værdi blev fastlagt i forhold til en periode på et år, mens eksportpriserne på månedsbasis blev vejet på grundlag af de mængder, der blev solgt hver måned, hvorefter der blev fastlagt et årligt gennemsnit for disse priser.

37 Anbringendet kan herefter ikke lægges til grund.

Fejl ved opgørelsen af den skade, der blev påført industrien i Fællesskabet

38 Silver har gjort gældende, at der ved opgørelsen af skaden med urette blev taget hensyn til tab hos producenter i Fællesskabet, som selv havde importeret angiveligt til dumpingpriser solgte produkter, at skadesfaktorerne ikke blev tilstrækkeligt undersøgt, at den såkaldte »målpris«-metode, som fællesskabsinstitutionerne anvendte, udgør et utilstrækkeligt grundlag for opgørelsen af skaden, samt at de tab, som industrien i Fællesskabet måtte have lidt, skyldes andre faktorer end dumping.

39 Om det første argument bemærkes, at det fremgår af det af fællesskabsinstitutionerne anførte, som Silver ikke i tilstrækkeligt omfang har bestridt rigtigheden af, at det kun var få modeller, alle af lavere kvalitet, som blev importeret af producenter i Fællesskabet, og kun for at afhjælpe mangler, som dengang bestod i deres produktsortiment, og at denne import altid havde et forholdsvis ringe samlet omfang. Under disse omstændigheder må det antages, at den import, som producenter i Fællesskabet gennemførte, ikke bidrog til den skade, der blev påført industrien i Fællesskabet, hvorfor det savner grundlag ikke at inddrage disse producenter ved undersøgelsen af skadens omfang.

40 Hvad angår argumentet om, at de i artikel 4, stk. 2, litra a), b) og c), i forordning nr. 2176/84 opregnede faktorer (omfanget af dumpingimporten, priserne i forbindelse hermed, følgevirkningerne af denne import for den pågældende erhvervsgren i Fællesskabet) ikke blev undersøgt, bemærkes, at det fremgår af betragtningerne til forordning nr. 1698/85, at fællesskabsinstitutionerne gennemførte en undersøgelse af disse faktorer. Ved vurderingen af følgevirkningerne af dumpingen for industrien i Fællesskabet foretog fællesskabsinstitutionerne ikke en undersøgelse, for så vidt angår samtlige de i listen i stk. 2, litra c), angivne relevante økonomiske faktorer, men det må herved fremhæves, at denne liste, således som det fremgår af ordlyden af den nævnte bestemmelse, blot er retningsgivende, hvorfor fællesskabsinstitutionerne lovligt kunne anlægge det skøn, at de mest relevante af de i listen opregnede faktorer i sig selv udgjorde et tilstrækkeligt bedømmelsesgrundlag.

41 Hvad angår spørgsmålet om anvendelsen af den såkaldte »målpris«-metode, må det tages i betragtning, at Kommissionen først kunne påbegynde undersøgelsen af skadens omfang efter indgivelsen af klagen fra producenterne i Fællesskabet den 15. februar 1984, selv om industrien i Fællesskabet, således som det fremgår af

sagen, allerede i nogen tid havde været udsat for virkningerne af den import fra Japan, som senere blev genstand for antidumpingproceduren. De i 1984 anvendte priser for produkter fremstillet i Fællesskabet kunne derfor ikke længere lægges til grund ved opgørelsen af skadens omfang efter artikel 4, idet de allerede havde været faldende, fordi det gennem nogen tid havde været nødvendigt at modstå det stadigt stigende pres fra importen fra Japan.

42 Under disse omstændigheder var den eneste fremgangsmåde, som ikke ville indebære, at sammenligningen i henhold til artikel 4, stk. 2, litra b), i forordning nr. 2176/84 blev uden betydning, at der blev fastlagt en beregnet pris inden for Fællesskabet, således som denne ville have været, såfremt prisniveauet ikke gennem en lang periode var faldet som følge af importen fra Japan.

43 Silver har gjort gældende, at fællesskabsinstitutionerne med urette har lagt til grund, at dumpingen har forvoldt en skade, som i realiteten har andre årsager, i første række den omstændighed, at virksomhederne i Fællesskabet ikke har kunnet tilpasse sig den ny teknologi.

44 Det bemærkes herom, at det fremgår af sagen, at det i virkeligheden var virksomhederne i Fællesskabet, der som de første gjorde den ny teknologi inden for skrivemaskineindustrien anvendelig, idet de allerede i slutningen af 70'erne bragte elektroniske skrivemaskiner på markedet, dvs. før de japanske producenter trængte ind på markedet. Under disse omstændigheder kan Silver ikke antages i tilstrækkeligt omfang at have godtgjort, at vanskelighederne hos de virksomheder i Fællesskabet, der fremstiller elektroniske skrivemaskiner, skyldes, at de teknologisk set er bagud i forhold til industrien i Japan.

45 Selv om overgangen til fremstilling af elektroniske skrivemaskiner var mindre problemfri for nogle virksomheder i Fællesskabet end for andre, og selv om overgangen krævede betydelige investeringer, må der sondres skarpt mellem henholdsvis de tab, der skyldes disse investeringer, og de tab, som må tilskrives dumpingen. Det bemærkes herved, at da virksomhederne i Fællesskabet i den af undersøgelsen omfattede periode ubestrideligt kunne tilbyde et stort udvalg af elektroniske skrivemaskiner, kan faldet i deres markedsandel ikke skyldes omstruktureringsvanskeligheder, idet forholdet i første række må tilskrives de japanske producenters salg til dumpingpriser.

46 Det fremgår endvidere af de i sagen fremlagte oplysninger, at virksomhederne i Fællesskabet i undersøgelsesperioden aldrig udnyttede deres produktionskapacitet fuldt ud, hvilket dokumenterer, at faldet i markedsandelen ikke skyldtes en manglende evne hos industrien i Fællesskabet til at dække en stigende efterspørgsel.

47 Endelig bemærkes, at Silver ikke har fremlagt nogen dokumentation for, at de ovenfor nævnte eller andre faktorer som f. eks. priserne på importerede produkter med oprindelse i andre lande eller en faldende efterspørgsel skulle have bidraget til den skade, der blev konstateret.

48 Anbringendet om, at der er sket en fejlagtig opgørelse af skaden, kan herefter ikke lægges til grund.

Indførelse af for høj endelig antidumpingtold

49 Silver har gjort gældende, at fællesskabsinstitutionerne fastsatte den endelige antidumpingtold på et højere niveau, end hvad der svarede til dumpingmargenen og den skade, som faktisk blev påført industrien i Fællesskabet, og at dette skyldtes fejl ved den anvendte metode og beregningsfejl, der havde en indvirkning på den procedure, som fællesskabsinstitutionerne gennemførte.

50 Hvad angår spørgsmålet om den anvendte metode, bemærkes under henvisning til det ovenfor anførte, at hverken den omstændighed, at der skete en inddragelse af de producenter i Fællesskabet, som havde importeret elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan, det forhold, at kun nogle af de i artikel 4, stk. 2, litra c), i forordning nr. 2176/84 opregnede faktorer blev inddraget i undersøgelsen, eller anvendelsen af »målpriser« er elementer, der kan rejse tvivl om gyldigheden af den af fællesskabsinstitutionerne foretagne opgørelse af skaden.

51 Om de angivelige beregningsfejl bemærkes, at der intet er blevet fremlagt til støtte for rigtigheden af det af Silver anførte.

52 Hvad angår argumentet om, at indførelsen af den endelige antidumpingtold, for så vidt angår Silver, er udtryk for en ulovlig forskelsbehandling, idet der ikke blev indført nogen endelig told for selskabet Nakajima Alls vedkommende, kan dette heller ikke lægges til grund.

53 Det bemærkes herved, at Kommissionen efter udstedelsen af forordning nr. 3643/84 blev opmærksom på, at den havde begået en fejl ved beregningen, som havde medført, at dumpingmargenen for Nakajimas vedkommende blev anset for ubetydelig. Genoptagelsen af proceduren, for så vidt angår Nakajima, som Kommissionen meget hurtigt traf beslutning om, kunne imidlertid ikke berettige en samtidig suspension af retsvirkningerne af forordning nr. 3643/84, for så vidt angår de virksomheder, for hvis vedkommende der var blevet konstateret en betydelig dumpingmargen, idet industrien i Fællesskabet, som forordningen havde til formål at beskytte, herved ville kunne blive påført en uoprettelig skade.

54 Antidumpingproceduren vedrørende importen af elektroniske skrivemaskiner fremstillet af Nakajima førte senere til kommissionsafgørelse af 12. februar 1986 (EFT L 40, s. 29), hvorved det blev fastslået, at dumpingmargenen for dette selskabs vedkommende måtte anses for ubetydelig.

55 Eftersom beslutningen om, at Nakajima ikke skulle være omfattet af den række af selskaber, for hvilke der gælder en endelig antidumpingtold, udspringer af denne afgørelse, ville en — selv dokumenteret — positiv særbehandling af Nakajima ikke kunne skabe grundlag for en annullation af forordningen om indførelse af en endelig antidumpingtold for Silvers vedkommende, idet denne forordning er blevet udstedt på grundlag af omstændigheder, der i overensstemmelse med reglerne i forordning nr. 2176/84 behørigt er blevet fastslået under antidumpingundersøgelsen. Følgelig kan der ikke gives Silver medhold i det anførte om, at der er sket en forskelsbehandling.

56 Anbringendet kan herefter ikke lægges til grund.

Retsstridig endelig opkrævning af den midlertidige told

57 Silver har gjort gældende, at forordning nr. 1698/85, der trådte i kraft den 23. juni 1985, er ugyldig, for så vidt der herved blev truffet bestemmelse om en endelig

opkrævning af den midlertidige told, som blev indført ved forordning nr. 3643/84, hvis gyldighedsperiode udløb den 22. april 1985, eller den 22. juni 1985 såfremt man antager, at gyldighedsperioden på fire måneder lovligt blev forlænget med to måneder ved Rådets forordning nr. 1015/85 af 19. april 1985 (EFT L 108, s. 18).

58 Om dette anbringende bemærkes indledningsvis, at gyldighedsperioden for Kommissionens forordning nr. 3643/84 lovligt blev forlænget ved Rådets forordning nr. 1015/85, nemlig med hjemmel i artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 2176/84, hvorefter gyldighedsperioden for midlertidig antidumpingtold kan forlænges, »såfremt eksportører, der repræsenterer en væsentlig procentdel af den berørte handel, fremsætter begæring herom, eller såfremt de efter en hensigtserklæring fra Kommissionen ikke fremsætter indvendinger herimod«. Blandt de eksportører, for hvis vedkommende der ved forordning nr. 3643/84 var blevet indført midlertidig antidumpingtold, rejste Brother og Silver indsigelse mod, at Kommissionen agtede at forlænge denne forordnings gyldighedsperiode, men når henses til, at ingen af de andre eksportører, der samlet var i hvert fald lige så betydelige som de nævnte to virksomheder, rejste en sådan indsigelse, kan den skete forlængelse ikke antages at stride mod den ovenfor nævnte bestemmelse.

59 Det må herefter undersøges, hvorvidt forordning nr. 3643/84, hvis gyldighedsperiode blev forlænget ved forordning nr. 1015/85, som hævdet af Silver udløb inden ikrafttrædelsen af forordning nr. 1698/85.

60 I henhold til artikel 4, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1182/71 af 3. juni 1971 om fastsættelse af regler om tidsfrister, datoer og tidspunkter (EFT 1971 II, s. 311) gælder det, at »når en bestemt dato er fastsat for ikrafttræden, indtræden af virkninger eller iværksættelse af Rådets eller Kommissionens retsakter..., finder en sådan ikrafttræden, indtræden af virkninger eller iværksættelse sted ved begyndelsen af den første time... den dag, der svarer til den nævnte dato«, og artikel 4, stk. 3, indeholder bestemmelse om, at »når en bestemt dato er fastsat for ophør af gyldigheden, ophør af virkninger eller ophør med anvendelsen af... retsakter..., regnes ophøret fra udgangen af den sidste time... den dag, der svarer til den nævnte dato«. Det følger heraf, at forordning nr. 3643/84, der trådte i kraft den 23. december 1984, og hvis gyldighedsperiode blev forlænget indtil den 23. juni 1985, således at denne periode ville udløbe ved midnat denne dag, under gyldighedsperioden blev erstattet af forordning nr. 1698/85, som trådte i kraft den 23. juni 1985 kl. 00.00.

61 Anbringendet kan herefter ikke lægges til grund.

Proceduremangler

62 Silver har endelig gjort gældende, at forordningen er behæftet med mangler derved, at der under proceduren er sket en krænkelse af retten til kontradiktion, hvilket anføres at fremgå af, at Silver hverken fik den samme adgang til oplysninger som andre virksomheder eller de samme muligheder for at gøre sine synspunkter gældende.

63 Hvad angår dette anbringende, må det lægges til grund, at de detaljerede regler i artiklerne 7 og 8 i forordning nr. 2176/84 vedrørende oplysninger til virksomheder omfattet af en antidumpingundersøgelse er blevet overholdt i Silvers tilfælde. Forskellen med hensyn til de tidspunkter, hvor de forskellige selskaber blev meddelt oplysninger, skyldes, at det i praksis er umuligt at arrangere møder med samtlige berørte selskaber på én gang og at give disse samtlige relevante oplysninger samtidig, hvorfor der ikke ved den fulgte fremgangsmåde kan antages at være sket nogen krænkelse af retten til kontradiktion, ikke mindst når henses til, at der intet grundlag er for at antage, at den nævnte forskel er blevet benyttet med henblik på at stille Silver ringere end andre af de berørte selskaber.

64 Følgelig kan anbringendet ikke lægges til grund.

65 Sagsøgte vil herefter i det hele være at frifinde.

Sagsomkostningerne

66 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger. Sagsøgerne har tabt sagerne og bør derfor dømmes til, in solidum for så vidt angår sag 273/85, at betale sagsomkostningerne, såvel i hovedsagerne som i forbindelse med behandlingen af begæringen om foreløbige forholdsregler, herunder intervenienternes omkostninger, idet disse har nedlagt påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) Sagsøgte frifindes.

2) Sagsøgerne betaler, in solidum for så vidt angår sag 273/85, sagsomkostningerne, såvel i hovedsagerne som i forbindelse med behandlingen af begæringen om foreløbige forholdsregler, herunder intervenienternes omkostninger i overensstemmelse med påstandene herom.

Bosco Moitinho de Almeida

Everling Galmot Joliet

Afsagt i offenligt retsmøde i Luxembourg den 5. oktober 1988.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

G. Bosco
Formand for Femte Afdeling